

VIATA NOASTRA

Socială, economică, literară, științifică și culturală

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
I. BARNOVSCHI
CLUJ, STR. GOLDIȘ No. 2.

APARE BIEUNAR

PREȚUL UNUI EXEMPLAR:
LEI 5

In acest număr semnează: V. N., Emil Câmpianu, A. E. Iordan, George Sbârcea (Claude Romano), I. Barnovschi, Dr. Ștefan, Neaga Ioniță, Nic. Botez, Cornel Caplan, A. C., V. Boar, cronicar etc. . .

CUPRINSUL

Reformă în învățământ . . .	N. N.
Romanța (poezie)	E. Câmpeanu
Fragment	"
Note despre teatrul lui Lnigi Pirandello	George Sbârcea
Retropriviri Budiste	A. E. Iordan
Paul Gusti, fugar al gloriei	I. Barnovschi
Reflexiuni asupra șomagiului	"
Bolile sociale	Dr. Ștemat
Centenarul lui Ion Creangă	cr.
Filmul propagandei românești	A. C.
Două jertfe (Moța și Marin)	Cornel Caplan
În cimitir (poezie)	Nic. Botez
Drum greu (poezie)	Neaga Ioniță
Gânduri ninse	
Aniversarea nașterii lui Pușkin	
Ducesa de Atholl la noi	
Pagina cărții (critici)	
Cartea Mareșalului	
Buletinul pompierilor	
Recenzii, cronici, teatru	
Epigrame, recitări, reviste, jocuri distractive	

VIATA NOASTRA

Socială, economică, literară, științifică și culturală

Reformă nouă în învățământ

Învățământul nostru secundar a suferit dela unire în coace un potop de transformări, fără să-și găsească trănicia în cadrul unei legi constante, așa că nu ne miră noul proiect de modificare a dlui ministru Angelescu.

Nu ne îndoim de utilitatea noului proiect, dar experiența trecutului ne face să punem pe balanța îndoelii trănicia lui, fapt de care ar trebui să se țină seamă pe planul întâi, căci din atâtea variații de sisteme singurii cari îndură consecințele sunt bieții școlari, a căror pregătire în asemenea împrejurări numai temeinică și sistematică nu se poate numi.

Liceul a fost transformat dela 8 clase la 7 clase cu examene de tranziție, iar apoi la 7 clase fără tranziție, spre a se reveni apoi din nou la 8 clase, fără să mai amintesc de diferitele forme și sisteme de Bacalaureat.

În orice caz legea învățământului secundar trecută prin atelierele de reparație ale noului proiect aduce o notă de seriozitate atât sub aspectul educativ, cât și în recrutarea și clasarea corpului educator. Trebuie să deschidem însă, o paranteză în ce privește capitolul obiectelor de studiu facultativ, cari conform noilor prevederi vor putea fi adăugate după trebuințele școlii, și după posibilitățile de realizare, căci aici se naște posibilitatea abuzului prin congestionarea muncii școlarului.

Desigur corpul didactic salută satisfăcut noul proiect de modificare în care și-a găsit împlinirea multe din dezideratele lor, și un clasament demn, ridicat deasupra nivelului de capriciu politicianist.

În forma cum se prezintă considerăm bine-venită epurația legii învățământului secundar și prețuim la justă valoare buna credință a dlui ministru al Educației Naționale, dar am dori să fie blagoslovită cu aghiasma trănicii în interesul învățământului și a temeinicii lui.

V. N.

Centenarul lui Ion Creangă

La 1 Martie 1937 se împlinesc 100 de ani dela nașterea marelui nostru povestitor Ion Creangă.

Un veac... câte nu s'au părăndat de atunci pe suprafața pământului nostru, câte curente literare și câte talente nu și-au săpat făgaș de afirmare în istoria literaturii românești — și totuși scrisul lui Ion Creangă a rămas pe același plan de primă actualitate al frumosului literar.

Scrisul lui plin de humor natural și înțelepciune patriarhală românească, dovedește măreția reală a talentului înăscut și afirmat fără expresii stupefiantă și rafinement de copiată manieră literară.

Azi, după un veac dela nașterea lui Creangă și aproape 50 de ani dela moartea lui, gândul nostru se cuvine să facă un pelegrinaj de evlavie literară în lumea amintirilor lui rămase vii.

Romanță . . .

Nu mai regreta Stîmată Doamnă
Un basm născut, și îngropat în toamnă,
Un dor timid, nostalgic, și dement;
Nu mai regreta Stîmată Doamnă
Amorul nostru, azi inexistent.

Iubirea noastră era anormală —
Ne întâlneam pe-o stradă laterală,
Mata erai o simplă adulteră . . .
Iar eu, erou de dragoste legeră.

Nu mai regreta Stîmată Doamnă
Un basm născut și îngropat în toamnă.

Doi suferinzi de-o boală galopantă
Aveam de mers un drum numai în pantă,
Dar toamna ne-a cântat cu glas subțire:
Bun rămas! . . . eternă despărțire.

Să spulberăm, scîni, orice durere
Și să plecăm, fără „la revedere“,
Iar basmul de iubire vinovată
Ca orice basm, va fi: „a fost odată . . .“

Nu mai regreta Stîmată Doamnă
Un basm născut, și îngropat în toamnă,
Un dor timid, nostalgic și dement.
Nu mai regreta Stîmată Doamnă
Amorul nostru, azi inexistent.

Emil V. Câmpianu

Paul Gusti Filmul propagandei românești

un fugar al gloriei

Desvoltarea teatrului românesc se identifică în bună măsură cu cei 60 de ani de muncă scenică a venerabilului regizor bucureștean Paul Gusti, recentul sărbătorit al teatrului.

Exemplu viu al modestiei, își începe cariera dela treapta cea mai de jos de „copietor de roluri“ pela 1876, în trupa actorului Mihail Pascaly, iar mai târziu, prin 1882 la teatrul național.

Pasiunea lui de muncă ridicată deasupra oricăror alte considerații, precum și subtilitatea lui de gust au fost remarcate în scurt timp de un om nu cu mari rosturi în dinamismul teatral, dar hotărâtor în viața tânărului Gusti, căruia îi deschide orizontul afirmării! acesta a fost regisorul Alexandru Gățineanu, care l-a luat ajutor al său în regisarea pieselor.

De atunci teatrul național s'a ridicat an de an sub rodnicia muncii lui Paul Gusti.

Tot ce a fost realizare monumentală a teatrului național, a trecut prin analiza creatoare a lui, pătrunzând cu neîntrecut de fină pricepere operele marilor clasici Shakespeare, Grillparzer, Racine, Corneille, Moliere, până la Tolstoi și Ibsen.

Sute și sute de piese cari au cunoscut succese nebănuite numai datorită lui Paul Gusti, lungul șir al actorilor cari își datoresc triumful carierei numai acestui părinte rar; munca lui nebănuită de neîntrecut traducător, având 65 de piese teatrale și 44 operete traduse din diferite limbi; dar mai presus, spiritul lui de rar talent scriitoricesc dovedit în frumoasele lui localizări în cari a depus o putere de creare de adevărată măreție, creînd tipuri mai de desăvârșită factură, sunt dovada unei mucci, unui talent și a unui suflet fără asemănare.

Azi în epoca beției de afirmare a tuturor inexistențelor, în veacul descoperirii și utilizării tuturor forțelor lucrative acest octogenar, incorijibil fugar din calea onorurilor și a gloriei închis în crusta modestiei luminează 60 de ani de teatru românesc.

Personalitatea lui se ridică și spune sateliților împopoțânați povestea unui om ce a jertfit dincolo de mirajul culiselor, un mare scriitor dramatic și îndrumător al culturii românești.

I. Barnovschi.

Fondul național al cinematografiei trebuia să-și aibă o bine plasată justificare, și ne bucurăm că această justificare nu a întârziat, prin realizarea celor dintâi filme de propagandă națională: „Bucureștii“ și „Icoane din România“.

Foarte plăcut impresionantă realizarea „Icoane din România“, în care se părândă pe ecran viziunea sumară a frumosului peisajiu românesc și arhitecturii istorice.

... Porțile de fier, trufia măreață a Carpaților, vraja mării, farmecul deltei Dunării, industria petrolului românesc din minunata vale a prahovei alături de poezia trnelor de oi... Spre a fi transpuși apoi în reveria legendară a frumoaselor mânăstiri și capo-d'opere ale arhitecturii naționale... Horezul, Castelul Peleş, Branul... și altele... formează acea măreață înfiorare, care face să tresalte mândră inima de român, și să trezească nostalgiai basnice în sufletul acelora ce nu ne cunosc

Considerăm mai puțin fericită idee — în materie de propagandă — realizarea „Bucureștii“, căci această producție de propagandă susceptibi-

zează oarecum însăși tendința noastră de desorientalizare, și pentru care se sacrifică atâta pasiune de jertfă morală și materială...

— Da, pentru noi, cari cunoaștem structura intimă a capifalei, și romanța apusă a cartierelor ei mărginașe, are darul de a zgândări senzația altor vremi' cu pitorescul specific al trecutului ce nu se 'ntoarce nici odată, dar aceste oftări retroactive nu-și găsesc plasament într'un film de propagandă.

Acel ce nu a trăit în mijlocul nostru prin complexă identificare, nici odată nu va înțelege farmecul lor, văzând strălucirea de ultimă realizare a unui Blok-haus, sfidând mizeria unei cocioabe periferice, ori un automobil aerodinamic ironizând modestia birjei cu muscal din vremi normale.

În orice caz însă propaganda noastră națională a făcut un pas înainte, care nu poate decât să bucure pe toți acei ce simt românește, și înțeleg rostul propagandei naționale. azi când avem atâta nevoie de a fi înțeleși, cunoscuți și admirați.

cr.

IN CIMITIR

*In cimitir, e sărbătoarea morții
Se 'nsuflețesc mormintele pustii,
Cu rugăciâni și crisanteme albe
Și pâlpăiri domoale de făclii.*

*Mi-e sufletul cuprins de'nfiorare
Și rătăcesc stingher printre morminte,
Răsună trist un cântec de'ngropare
Cu tâlc profund de mistice cuvinte.*

*In cimitir, e sărbătoarea morții
Mi-e inima atâta de pustie —
Ca un mormânt uitat de loată lumea
Fără de flori, de cântec și făclie.*

Cornel Caplan

Schiță — Nuvelă — Roman

Fragment

Port în mine două firi: una a prezentului, răzvrătită, ca un clocot de șuvoi, și una a trecutului, calmă ca o poveste de bunicuță, spusă în nopți târzii de iarnă, deacea viața mea este un imn de fericiri tănuite și o furtună de suferinți, care a devastat ce aveam mai scump în suflet.

Iubirea mea, azi e inexistentă, căci a fost batjocorită;

Speranțe n'am căci m'am convins de zădărnicia lor, și nici nu cred în nimic, căci credința mea a fost mințită.

Am căutat liniștea dar am găsit frământarea; căutând prieteni, mi-am găsit dușmani; și în schimbul sincerității, fățarnicie.

Am fost ascultat, lăudat și sărbătorit de o lume, care mai târziu a lovit în mine cu pietre și nerecunoștință... Și aceiași lume a revenit apoi ca o haită de bestii lingușitoare, gudurându-se la picioarele mele.

Vreme îndelungată am cutreierat lumea în căutarea unui cuvânt blând mângăetor, care să-mi salveze ultima licărire de credință în bunătatea umană, dar glasul meu s'a pierdut ca un cântec banal de caterincă în tăcerea străzilor somnolente.

Au trecut atâtea primăveri și veri strein de mine, în cari doar ca o vagă aducere aminte știam că undeva au înflorit lilieci, și apoi și-au scuturat floarea pe cărări; — că e cer senin, pădure de brazi și murmurul de izvor, pe când în mine era toamnă cu pustiu, noroi, și frunze moarte, cu zări pierdute în păclă cenușie, și cântec funerar de orgă.

Uneori, în ceasuri târzii de reverie, retrăesc basmul uitat al copilăriei. Satul meu, cuib al zburdălniciilor senine și a singurelor clipe fericite, pădurea de mestecăn și râul cu unda lină, biserica bătrână cu ziduri cenușii și casa noastră ascunsă printre meri și vișini înfloriți; o mamă cu surâs blând, și un tată cu ochi înseninați de bucurii.

Visuri inutile și dureroase.

Azi de cuibul copilăriei nu mă leagă decât durere. Satul mi-e străin, casa noastră e părăsită, iar la umbra bisericii de piatră unde am simțit întâii fiori ai credinței, azi e un mormânt cu cruce albă, unde — poate mai plânge un suflet cernit.

E mormântul tatălui meu.

Emil V. Câmpianu

Retropriviri budiste

Budismul este o doctrină filosofică și religioasă născută în India Centrală în secolul V in. de Christos, care-și trage numele dela fondatorul ei, un prinț învățat indigen Sakyā Muni, supranumit Buda, adică înțeleptul. La început budismul n'a fost o religie, întrucât nega existența și puterea zeilor, precum și necesitatea rugăciunilor, ci mai mult o sectă filosofică. Ca să ne dăm seama de sensul doctrinei budiste, care a câștigat în scurt timp masele populației, trebuie să menționăm faptul că religia oficială existentă, brahmanismul, teroriza spiritele cu teoria transmigrației sufletelor. După aceste teorii, sufletul omului decedat, era condamnat să rățească veșnic, reîncarnându-se pe rând în dif. făpturi, oameni sau animale inferioare și neajungând să-și recapete nici odată liniștea lui. Ori care ar fi fost faptele lor în viață, sufletele oamenilor din popor, așa numiții paria, erau osândite prin predestinare să aibă după moarte o existență veșnic turburată prin reîncarnarea succesivă a sufletelor lor numai în organisme inferioare, perspectiva unei vieți mai fericite în viața viitoare fiind un privilegiu al castei nobililor și preoților intitulăți aria.

Ca reacțiune împotriva acestei nenorocite doctrine, cu care brahmanii terorizau și demoralizau pe cei umili, Buda aduce o licărire de speranță în sufletele acestora.

După dânsul, existența fiind o veșnică durere, scăparea constă numai în renunțarea la orice pasiuni, care leagă pe om de viață și de lume și în înăbușirea complectă a eului nostru. Fericirea supremă este dispariția completă a ființei noastre și putința împiedicării unor eventuale peregrinațiuni ale sufletului după moarte. Rătăcirile sufletelor și reîncarnarea lor după moarte sunt de altfel vremelnice și durează cu atât mai puțin cu cât faptele omului în viață au fost mai curate și mai morale, indiferent de clasa socială în care s'a născut omul în prima lui existență. Adevărații înțelepți și oameni de bine nu mai renasc de loc după moarte, ci găsesc imediat fericirea supremă în neantul absolut sau nirvana; ceilalți trebuie să rătăiască mai mult sau mai puțin, ridicându-se succesiv din treaptă în treaptă, până să atingă înălțarea, care le permite cnfundarea și dispariția lor în nirvană.

Urmașii lui Buda, au denaturat cu timpul această sublimă doctrină spirituală și au materializat-o, făcând din creatorul ei un zeu, căruia i se închinau, cu toate că Buda nu și-a atribuit niciodată o origină sau misiune divină, ci numai o deosebită înțelepciune a vieții.

Perceptele morale ale budismului sunt în general aceleași ca și principiile morale esențiale ale celorlalte religii monoteiste, formulate pentru prima dată în decalog.

A. E. Jordan.

EPIGRAMĂ

Un bărbat ce poartă'n suflet
Poți să știi, fără mult greu,
Dar ce poartă'n gâdă femela
Nu știe nici Dumnezeu!

Note despre teatrul lui Luigi Pirandello

Teatrul lui Luigi Pirandello, purces din iureșul tragic al veacului douăzeci, oglindește fidel problemele spirituale ale societății contemporane. Întrebările chinuitoare ce frământă sufletul omului modern, apar în comediiile lui de spirit, îmbrăcate în humorul ironic ce adeseori doare și ustură. Italian în stil și concepție a vieții, literatura lui atinge un strat de autentică și uniform valabilă umanitate, fapt care justifică covârșitoarea lui influență asupra teatrului modern.

Tonul de tragic grotesc, fundamental în componenta armonică a sufletului contemporan, înseamnă în teatrul lui Pirandello o savoare amăruie de netăgăduit inedit. Este interesantă apariția acestui teatru, de preocupări abstracte, fără nici o rădăcină vizibilă în imediatul concert social, tocmai într-o vreme când evenimente se precipită ziduri de ideologie se prăbușesc, viața se plămădește la suprafață, iar istoria se face și se drege în fața milioaneilor de spectatori, nedumeriți și dezorientați.

Din acest puhoi de incertitudini și cataclisme, crește la viață ca o mlăciță stingheră la început, apoi din ce în ce mai sălbatecă, mai trainică, teatrul pirandellian. Realitatea absolută — identică cu însăși sensul evenimentelor — nu există. Viața e o himeră, o halucinație, o manifestare mereu variată a complexului biologic, social, spiritual.

Este o simplă fantasmagorie să fixezi acestei vieți chenare rigide, să-i dăfinești legi și adevăruri. Ea curge neîntrerupt, ca un fluviu imens, capricios, mereu nou și surprinzător. Intocmai se petrece și cu sufletul uman, ca fenomen psihologic disparat.

Caracterele bine conturate ale teatrului clasic, sunt simple ficțiuni. Teatrul modern trebuie să-l prezinte pe om, gol în lumina temperamentului și firii sale mereu schimbătoare, desput de vestimintele mincinoase ale convențiilor, desbărat de ancora nimicitoare de individualitate a societății. Spiritul caustic care a pătruns tot neadevărul stupid al logicii valabile până în prezent, se poticnește la fiecare pas de sguduitoare tragii-comedii. De aici naște grotescul, leit-motiv în scrisul meșterului italian.

Iată de unde pornește teatrul lui Luigi Pirandello, și spun teatrul lui — în ciuda celor treizeci de volume cu nuvele romane și studii — deoarece acesta este genul în care Pirandello cearcă să se dețină în întregime, exercitând o influență hotărâtoare asupra teatrului modern.

Problemele pe cari și le pune Luigi Pirandello, străine de realități concret sociale — sunt psihologice, am spune filosofice chiar, luminate și deslegate fericit de o intuiție aproape nefirească, ce conduce dialogurile dramaturgului. Această intuiție e atributul divin care dă dramelor sale o organică omogenitate, o coeziune moleculară, a construcției, în pofida fluctuațiilor fantastice de situații, caractere și fapte. O psihologie nouă apare în analiza lui, bazată nu pe meticuloase cercetări, cari prin răbdare și timpul ce-l necesită, derutează agerimea și acuitatea scriitorului — ci pe intuiția momentului, pe revelația spontană, pe străfulgerările de adevăr, inspirate de clipa ce se developează în spirit, concretizându-se în materie: cunoaștere. O priză grotescă, tragică, un fel de-a privi

și primi viața cu totul nou, dă un ciudat vis de tristețe fiziologică personajilor dramei pirandelliene.

Adevăratul eu, sufletul autentic este adânc ascuns în fiecare om. Li cunoaștem pe co-viețuitorii noștri după înșelătoare aparențe și nu în lumina simplă a realității.

Dar există oare realitate? Nu este fiecare ins real în felul în care se conține pe sine? Oamenii își trăiesc viața spontană, împăcați și potoliți până în clipa în care vâlul cade depe oglinda opiniei celorlalți despre noi, oglindă în care ne vedem urâți, diformați, falși, grotești. Liniștea și echilibrul spulberă, chinul începe, întrebări ne frământă, ne răsvrătim. Zadarnic! Opinia lor — falsă în realitate — este totuși ea singură revlitatea copleșitoare.

Tutto per bene; Sei personaggi in cerca d'autore; Comme prima meglio di prima (jucată la noi de Maria Ventura) plămădesc în acțiuni succinte, dialoguri puternice, comic și sugestivitate multă această problemă.

Nu se poate să-ți impui un fel de conduită, educație — în sensul schimbării de caracter, nu există: nu este posibil să-ți făurești o albie proprie, ideală și deci fictivă, în care să vrei să te strecorei prin viață. Forme plămăuite cu infailibilă logică (?) și înțelepciune, stingheresc, însăși viața, care închisă în tipare, minată puternic de motorul vital: instinctele, irumpe ptăbușind tiparele biete.

Iar uneori când se întâmplă totuși să se persiste în artificialul cadrelor impuse de voință, când omul se leapădă de spontaneitate, renunțând la conflicte, la luptă, la dinamism, la trăire, el nu mai există în sensul existenței prin activitate spirituală, el nu mai trăiește, ci degenează într'un biet spectator cu simțuri atrofiate, în cercul vieții. Aceasta este tema pieselor: Enrico IV; In beretto a sonagli; Vestire gli ignudi; Piacere dell'onesta; Gioco delle parti; Manon è una cosa seria.

Dealțul eul nostru liric nu este identic cu eul social, iar realitățile materiale nu sunt egase în valoarea pentru fiecare dintre noi. Ceeace pentru mine este absurd, pentru tine poate fi logic, ori invers. Iar în ultimă analiză a lucrurilor, fiecare dintre noi are dreptate. Ori nici unul nu o are?

Oare nimeni nu cunoaște adevărata realitate? Comediile L'innesto, Pensaci și Giacomino, tălmăcesc savuros toate aceste nedumerite meditații. Pentru ca Luigi Pirandello în cea mai spirituală comedie să enunțe sentențios și într'un gâlgăit de ironie: totul este așa cum vi se pare (Così e, se vi pare).

Iată în câteva note fugare preocupările teatrului pirandellian După romanticul și poezia dramei lui Gabrielle D'Annunzio teatro di pensiero al lui Pirandello, înseamnă o notă grotescă de sbucium și chir inuti. O dialectică puternică și savuros colorată, dialoguri vii și trăite, adeseori copleșitoare, sugestivitate și ironie. toate aceste literaturalizează fericit teoriile asupra relativității ale gânditorilor moderni.

Luigi Pirandello moare tocmai atunci când o îndelungată experiență teatrală îi permitea să se realizeze trainic și în întregime.

George Sbârcea.

Gânduri ninse...

Fericire nouă. Scântei de lumi de visuri albe lucesc și luminează noaptea!

Legănările de fulgi sunt petale parfumate, petale de cais topite în caldul priviri'or tale... Iubirile cerești se împletesc și cântă!

Privirea 'mbrățișează cântul în val argintat și 'n alintările clipirii trăiește liniștea și pacea.

Coboară lin cu fulguirea, atâtea gânduri de demult, atâtea zâmbet... și ochii tăi vorbesc de-o fericire nouă...

*

Ninge și din cerul mat, cade'n cântec legănat fulguiri de nea! Ninge, fulgi chemați de gene prinși alene în priviri.

Ninge desmerdare castă, sărutare răcoroasă cu luciri. Ninge și cu raiul alb, vine zâna să ne-adoarmă 'n înflori. Ninge și în visul alb, vine 'n roze 'nfășurat-zeul vis.

Ninge și cum ninge lin, eu ascult glasul iubirii și mă'nchin.

*

Liniște. Templu și vis e gândul ce ți-l trimite acum! Tremur libelulesc în zbor scânteilor și aripi de mătase. Atingere eterică de cer destrămat în fulgi. Cu fulgii a zâmbit un copil în vis și a visat îngeri.

S'au aninat de crengi toți fulgii, au sărutat obraji cu 'nfiorări de fecioară și au făcut pământul alb... alb.

Ninge mereu ca'n nunțile poveștilor cu zâne! E alb și liniște...

Cerul e pe brațe de crengi întinse spre zarea de dor...! liniște de templu și'n suflet, am aprins candela așteptării.

Neaga Ioniță

Aniversarea nașterii lui Pușkin

S'a împlinit în 11 Februarie un veac dela nașterea marelui poet rus, Alexandru Pușkin.

Puține aniversări au atins înălțimea de nivel la care s'a ridicat această sărbătorire în întreaga lume, din occidentul luminat, până în depărtările însoțite ale pieilor colorate.

Toate țările civilizate, fără nici o excepție, au organizat comitete speciale formate din elita scrisului, culturii și a științei, menite să alcătuiască programe de sărbătorire a acestei aniversări, prin reviste, publicații ocazionale, șezători, radio și film.

Rusia — patria genialului poet — și-a pus în mișcare întreg dinamismul cultural pentru sărbătorirea lui.

Operele lui vor fi reeditate într'un tiraj total de 12.000.000 exemplare, din cari numai biografia lui Pușkin atinge 400.000 de exemplare și cuprinde 125 pagini.

Cinematograful sovietic montează „Dama de pică“, „Călătoria la Erzerum“ și „Poetul adolescent“.

O mare parte din operele lui Pușkin se prelucrează pentru teatru, și din însași viața lui s'au scos obiecte pentru romane, nuvele și piese de teatru.

Ducesa de Atholl la noi

De câteva zile se găsește în mijlocul românilor distinsa parlamentară britanică Ducesa de Atholl, invitată fiind de Gruparea Femeilor Române.

Ducesa de Atholl este o valoroasă prietenă a Țării noastre, a cărei dreaptă cauză a pledat-o în mod strălucit în parlamentul depe malul încetățat al Tamisei.

Prezența ei la noi este o sărbătoare pentru toți acei în a căror piept pulzează simțământul dragostei de neam și Țară.

Suntem convinși că Ducesa de Atholl va ști să pătrundă vraja frumuseții pământului românesc și structura sufletească a neamului nostru, ducând cele mai frumoase impresii, și convingerea că întreg poporul românesc îi păstrează omagiul recunoștinței.

DRUM GREU

de Nic. Botez

Răsună pașii mei pe drumul greu,
Ca tâlnăcopul unui cioclu trist,
Din cerul mohorât cad picurii mereu,
Ca lacrimile pe obrazul unui Crist.

II.

Sunt obosit de drum și-aș vrea să m'odihnesc
Să-mi pun drept căpătâi o piatră rece,
Când berze obosite, în stoluri poposesc
Și vântul toamnei triste peste salcâmiva trece.

III.

Și capul mi-e din ce în ce mai greu
Se face noapte neagră 'n jur de lume.
Și eu străbat acelaș drum mereu,
Mereu la fel și azi și ieri și mâine.

Două jertfe

Colțul medical

Săptămâna trecută au fost aduse în țară corpurile neînsuflețite ale celor doi eroi căzuți în luptele dela Majandahonda: Ionel Moța și Vasile Marin. Garnitura mortuară a făcut un turneu de ultim salut pe pământul țării, întâmpinată fiind, prin gări, de mii de persoane cu capetele plecate.

S'a făcut un popas de câteva ore și în gara Cluj, unde o mulțime imensă, în frunte cu personalitățile locale, a venit să dea ultimul salut celor doi eroi dispăruți, și unde sicriile au fost scoase pe o estradă improvizată în dosul gării și un sobor de preoți în frunte cu P. S. S. Episcopul Colan au oficiat un serviciu religios. A fost un aspect sfâșietor de impresionant. O mare de capete plecate, o mare de suflete, ridicate de-asupra oricărui crez politic și înfrățite prin durere în fața atotputerniciei morții.

Disciplina sobră a cămășilor verzi, a făcut o impresie demnă de pietatea zilei.

Prin Ionel Moța și Vasile Marin, țara a pierdut două elemente de nădejde, iar mișcarea legionară doi factori principali.

La mormântul lor abia închis depunem și noi omagii de pietate.

A. C.

Bolile sociale

Blenoragia este oare o boală nevindecabilă?

Așa ar fi să credem dacă am continua să ne luăm după „glumeții” din articolul trecut.

Dacă i-ai întreba cum s'a întâmplat de au contractat boala, sunt gata cu răspunsul: „ghinionul” căci — era elegantă, curată, etc. încât este de mirare cum de n'a putut „căptuși”!

Ei bine, așa „căptuși” cum are „ghinionul” să fie, nu pleacă imediat la medic să-l descăptușească ci se duce — târziu — la colegul Icsulescu care-i recomandă cu o alură de magister: i-a un injector, 100 gr. de cretă pisată, amestec-o cu vin și etc. etc. sau; ia gândăcei și după 2—3 zile ești complet vindecat! Eu le-ași spune: complet da, dar distrus — nu vindecat; personal am văzut pe vales Argeșului unul care a luat acest miraculos leac și chiar acolo a și murit. Deci când ia gândăcei, mai bine s'ar duce acasă — s'ar așeza în pat, ar lua și o lumânare în mână — și ar aștepta, căci: dacă nu moare imediat, tot mort rămâne pentru societate, căci rămâne orfan de rinichi.

Cei nevindecați în urma acestor procedee — deci toți — rămân cu boala care ia forma cronică, când simptomele se atenuează (și ei cred că s'a vindecat!), trec grațioși din floare în floare — dăruind sau mai luând nectorul gonococic, ba unii se și căsătoresc ca tocmai atunci — prin nașterea copiilor orbi — să vadă că de fapt n'au fost vindecați când au urmat prescripțiile lui Icsulescu!

Nu trebuie să-i uităm nici pe aceia cari, după ce au infectat câteva parteneri, se tratează rațional și deci radical — cine știe din ce indemu —

apoi, ocazia îi scoate în cale o femeie infectată prin intermediul unui bărbat dela partenera de odinioară — îi dă un nou stoc de gonococi — demonstrându-i că și în viața gonococilor: pământul este rotund.

Din cele de mai sus reese clar de unde sunt recrutați criminalii samsari ai formulei „blenoragia nu se vindecă” și tot deacolo se poate deduce precis calea ce trebuie urmată de cei conștienți cari, întotdeauna vor avea rezultatul stabilit și susținut continuu de somitățile acestei ramuri medicale „blenoragia este o boală complet vindecabilă”.

Deci, tineri! lăsați creta, gândăceii, sângele de 9 frați, etc. și imediat ce vi s'a prezentat „ghinionul”, recomandați-l unui medic specialist, care vă va da sănătatea completă și vă va lăsa și un organism vermal, nu schingiuit — cum îl lasă procedeele băbești.

Nu uitați că orice procedeu popular care s'ar constata apt pentru un scop medical, ar fi adaptat și de știință, deci studiat și dat întrebuințării într'un mod rațional. Cine nu știe că o bună parte din medicamentele prescrise de medici, sunt extrase din „burueni” numite droguri?

Știința însă, nu se mulțumește a ști (ca Icsulescu sau baba Răfira) că cutare leac e bun pentru cutare boală; ea fixează că este bun pentru boala unui organ și o vindecă, fără a distruge restul organelor.

Par'că blenoragia nu s'ar vindeca radical — și încă ce radical — dacă am introduce un fier roșu pe uretră?!

Dr. ȘTEMAT

RECITĂRI.

La Fontaine:

„Noi oamenii suntem asemenea unei ploii binefăcătoare. Fiecare din noi e un strop de apă. Luată în parte, fiecare picătură — ori cât de mare ar fi ea — nu face câmpul roditor, dar fiecare picătură, chiar și cea mai mică, contribuie la aceasta.”

*

I. Pilsudsky:

„Forță fără libertate și dreptate, nu e decât violență și tiranie. Dreptatea și libertatea fără forță, nu sunt decât vorbe goale și copilărie.”

*

„Adevărul este soarele inteligenței”

*

B. P. Hajdeu:

„Credința e mai presus de știință, voința e mai presus de

intelență. Iată de ce credința și voința singure stăpânesc lumea, stăpânesc și vor stăpâni totdeauna. Ele alcătuiesc o sinteză numită caracter.”

*

Guijau:

„Păstrați în inima voastră un colț de verdeață și de tinerețe, un colț unde n'ați recoltat nimic, unde puteți totdeauna să sămânați o plantă nouă.”

Reflexiuni asupra somajului

Iată o problemă devenită banală prin continua ei actualitate, când șomajul se manifestează sub formele cele mai complicate, ca o cangrenă fără remediu. S'au întocmit statistici, s'au făcut constatări, s'a făcut risipă de energie teoretic combativă cu același fatal rezultat: creșterea șomajului și operei lui distructive cu rază de acțiune bilaterală, căci șomajul este un egal pericol social, cât și economic al statelor. Este un pericol economic pentru că minează însăși temelia economică a lumii și este în consecință logică un pericol social, căci șomajul sub aspect comparativ este un organism slăbit și demoralizat accesibil tuturor maladiilor dăunătoare așeză-mintului social al statelor.

Iată de ce lupta combativă continuă și trebuie să continue având ca prim obiectiv anihilarea consecințelor șomajului, și în special a șomajului industrial care este mai mult susceptibil.

În această linie de urmărire dela războiul mondial în coace mai ales, prin rapida desvoltare a industriei, și-a găsit teren de aplicare socialismul, după război, când se constituie Societatea Națiunilor, prin colaborarea pacifistă alor 60 de state, era firesc să se deschidă și problema muncii pe planul oficialității internaționale.

Astfel pe lângă Soc. Națiunilor sub direcția lui Albert Thomas se institue o comisie a muncii care se menține și azi sub conducerea lui Bntler.

Rolul biroului acestei comisii este de a aduna doleanțele lucrătorilor din toate țările și a-le aduce apoi în discuția congresului anual.

În primul congres — 1919 — la Washington s'a căutat o reglementare a muncii, prin punerea în discuție a celor 3 opturi (8 ore de lucru, 8 schilingi și 8 ore de repaus) la a căror aplicare au aderat 52 state.

La aplicarea faptică însă, s'a constatat deosebire între muncă și muncă — ineficacitatea soluțiilor prin fundamentul și inexistența garanțiilor respectării lor. Astfel prima care a călcat aceste hotărâri a fost însăși inițiativa triopatologiei, — America.

Drept urmare, produsele Americane — mai efine — au concurat pe cele europene — ale căror întreprinderi mari au fost nevoite să-și închidă porțile aruncând pe drumuri plaga înfometată a șomajului — care an de an își mărea contingentul prin stagnarea treptată a industriei inloial concurată.

Este explicabil deci, că statistica din 1923 a numărat 10 milioane de șomeri, din cari jumătate aparțineau Germaniei — ca cel mai industrial stat european — pe când industria americană era în plină prosperare, măbind lefurile lucrătorilor, pentru a urca standardul de viață. Acestea însă au avut darul de a greva prețul de vânzare.

Și atunci tot prin nerespectarea hotărârilor congresului dela Washington s'a ivit un alt concurent — Japonia — care din spirit patriotic și-a majorat orele de lucru la 18. Studenții Japonezi veniți la studii în Europa și America au furat multe din secretele tehnicei moderne, aplicându-le în inaiustria lor. Astfel Japoniei, cu un standard scăzut de viață, i-a fost ușor printr'un „dumping“ de produse efine să concureze piața americană.

Consecințele nu au întârziat asupra bursei americane și asupra industriei, așa că nu în mai mult de 3

ani și America își avea batalioanele ei de 10 milioane de șomeri.

Mai recent — după statistica din anul trecut — repartitia șomajului se prezintă astfel:

America de Nord 10.000.000 șomeri.

Germania 5.000.000 — acest număr însă este în continuă scădere prin introducerea de către Hitler a muocii prin rotație.

Anglia 2.500.000 șomeri — cifră constatată de 10 ani.

Italia 1,250.000 șomeri.

Cehoslovacia 800.000 șomeri.

Franța, Austria, Polonia, Ungaria câte 400.000.

Elveția și Belgia câte 200.000.

Spania, Danemarca, România 150.000.

Măsuri combative s'au încercat multe, dar majoritatea lor s'au dovedit absolut insuficiente.

În primul rând măsurile paleative prin ajutoare directe pentru strictul necesar s'au dovedit mai curând stimulative ale șomajului.

S'a mai încercat utilizarea șomerilor — în limita posibilității — la lucrări publice.

Reagrarizarea (în Anglia, Germania, Italia).

Inflația (în Belgia și Cehoslovacia).

În America prin legile A. V. A. și N. R. A. prin cari statul își asumă plata diferentelor, legi cari însă după 5 ani de aplicare au fost abrogate, ca neconstituționale.

S'au cheltuit la capitolul șomajului sute de miliarde, s'a făcut paradă de oficialitate și s'au elaborat sute de planuri combative, dar șomajul se menține la același efectiv amenințător.

Acesta este un trist aspect al veacului XX — unde în lumea vitezei, a mașinismului și a superiorității de spirit — pe maidanul social 20,000.000 de șomeri fac din de două ori atâtea milioane de brațe unelte de amenințare prin rațiunea creerului subordonat dinamismului stomacului nesatisfăcut.

i. barnovschi.

Reviste economice

Observatorul. Un deziderat, impunându-se ca o necesitate, realizează „Observatorul Social-Economic“ care este în al VI-lea an de existență. Apare la Cluj sub îngrijirea d. prof. Gh. Moroianu, bucurându-se de colaborările profesorilor dela Academia Comercială. În recentul număr remarcăm articole în legătură cu jubileul „Astrii“ care de 75 de ani face legătura națională a României, D. prof. Roșca, în „Probleme de actualitate“ spune printre altele: „Naționalismul este expresia unui complex de idei, sentimente, atitudini izvorâte din conștiința ciară sau uneori numai instructivă, a unei națiuni ca unitate biologică și psihologică.

D. prof. V. Jiuga semnează: „Economia Americană și experiența Roosevelt; D. prof. Opreanu, „Despre Elada“; I. Gârbacea: Emanoil Gojdu și I. Răducanu.

P a g i n a c ă r ț i i

Cartea Românească

Dem. Teodorescu: Robul (roman).

Unul din pușinii noștri cari și-au făcut o frumoasă ascensiune în roman este Dem. Teodorescu autorul romanului de actualitate „Robul” eșit din teascurile Edit. Librăriei „Universala” Alcalay.

O înșiruire de personaje obișnuite de roman, într'un cadru exploatat, cari sub platoșa strălucitoare a situației de „lume mare” ascund virusul degenerescenței, desfrâului și promiscuității.

Acesta ar fi aspectul de primă impresie a romanului D-lui Dem. Teodorescu; Dar sub aspectul libidinos, pulsează adevăratul lui tâlc, ridicând deasupra satirei de moravuri sumbra dramă a robirii spiritului și a cărnii.

Profira Sadoveanu: Naufragiați de la Auckland (roman).

Mult interesantă cartea Dnei Profira Sadoveanu, nou apărută în editura Națională — Ciornei.

O lume virgină, primitivă și necunoscută, nealterată de otrava și tămăia culturii, surprinsă la întâiul contact cu civilizația pe de-o parte, și lupta civilizației cu poftele naturii și instinctul vietăților, pentru înscăunarea atotputerniciei ei, constituiesc nota de esență a acestei cărți.

Titu Maiorescu: Insemnări zilnice.

O prețioasă contribuție la distincția spiritului maioreescian ne-a dat D. Rădulescu-Pogoneanu, prin editarea volumului I din Insemnările zilnice ale lui Titu Maiorescu (1855—1880).

— În ele se oglindește întreaga formare a superioarei personalități culturale și a marelui îndrumător, care a fost Titu Maiorescu.

— Volumul de însemnări este o operă de informație plină de inedite date istorico-literare din iutimul atmosferei de odinioară a „Convorbirilor” — pentru a cărui îngrijire și tălmăcire din însemnările germane editorul merită elogii.

Petre Andrei: Sociologie Generală.

O savantă inspirație și o indiscutabilă valoare de educație intelectuală este Sociologia Generală a eminentului profesor universitar ieșean, Dl Petre Andrei.

Sociologia lui este rezultatul prelegerilor universitare și este dăruită universității.

Superioritatea și rostul intelectualității este o problemă ce își găsește cea mai meritată deslegare în concepția autorului.

Sociologia Dlui Petre Andrei este cartea de atitudine spirituală a intelectualului de rasă.

Leon Feraru Arabescuri (versuri).

— Versuri bine încadrate în titlu, cu accente de nostalgie variată, ici coala prea monotona și fără sentiment.

G. Magheru: „Poeme în limba pășărească” (versuri).

— Jonglerie de cuvinte căutate cu scop vădit (în cel mai bun caz) de a scoate prin abuz de ritm și rimă efecte de parodie... și mai mult nimic, nimic!

Mircea Streinul: „Diverdiment (poeme).

Pline de evocare de farmec legendar și mistic, poemele lui Mircea Streinul poartă pecetea unui talent distins și progresiv.

Aerul lor maladiv captivează dându-ți un sentiment nedefinit de resemnare în melancolia umed tonatică a grădinilor închise între ziduri de mânăstiri.

Eugen Heroveanu: Caete săp-tămânale.

Interesantă incursiune retro spectivă în lumea spirituală a revistelor de odinioară.

N. Blecher: Inimi cicatrizate (roman). Edit. Universala—Alcalay.

Desvăluirea unui colț din infernul suferinței umane.

Emil Cioran: Schimbarea la față a României. (Editura: Vremea).

Donchișolism și mori de vânt. O carte în care se face furtună, izbucniri și disperări, în care pulzează spiritul negării a însuși structurii specificului românesc, pentru că dl. Cioran îmbătat de occidentul civilizată vrea o altă lume, o altă năzuință, și o altă credință; vrea o altă Românie.

Cartea mareșalului

Un adevărat triumf documentar istoric este cartea D-lui Mareșal Averescu: „Notițe zilnice din marele războiu (1916—1918)” recent apărută în editura „Cultura Națională”.

— Lipsită de dulcегăria literalizată a faptelor, D. Mareșal Averescu a știut să facă din cartea sa cea mai necruțătoare și sinceră mărturisire smulsă dintr'un spirit realist de om cu judecată limpede, și voință fermă.

— Cu o rară viziune de ansamblu acest mare ostaș a cuprins întreg mecanismul războiului, cu o putere de analiză concentrată și simplitate sobră, în stil de fatidică stenogramă.

— Suflete și moravuri, colaboratori și oameni politici și — până chiar și propria-i persoană sunt scrutate cu o putere critică ce nu omite nimic, adevărate foi calitative, lapidar dar just și elocvent alcătuite din cari pot fi desprinse portrete necruțătoare de caracter.

— Din aceste note se desprinde marele General al patriotismului faptic în cea mai sinceră și neromanțată autobiografie. Ele formează cel mai elocvent document, redat fără pompă de expresii, în minim de cuvinte de cel mai autorizat factor combatant, care impresionează prin toată factura lui de măreție.

